

Projekt: Digitální učební materiály ve škole, registrační číslo projektu CZ.1.07/1.5.00/34.0527

Příjemce: Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Husova 3, 371 60 České Budějovice

Název materiálu: Verbální a neverbální komunikace - prezentace

Autor materiálu: Mgr. Ilona Bláhová

**Datum (období)
vytvoření:** 17. 10. 2012

Zařazení materiálu:

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (III/2)

Předmět: Psychologie a komunikace,
3. ročník

Sada: PS8

Číslo DUM: 01

Tematická oblast: Sociální komunikace ve zdravotnictví

Ověření materiálu ve výuce:

Datum ověření: 21. 1. 2013

Ověřující učitel: Mgr. Ilona Bláhová

Třída: ZDA 3.A

Popis způsobu použití materiálu ve výuce:

Výuková elektronická prezentace VERBÁLNÍ A NEVERBÁLNÍ KOMUNIKACE slouží jako podpůrná a názorná pomůcka k výkladu učitele. Opakovací úlohy v úvodu prezentace umožňují navázat a propojit nové informace s předcházejícím učivem psychologie. Prezentace výstižně a názorně zachycuje nejdůležitější momenty výkladu, které si mohou žáci zaznamenat a využít při domácí přípravě.

Tento výukový materiál je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VERBÁLNÍ A NEVERBÁLNÍ KOMUNIKACE

Opakování

Co je to komunikace?

Popište komunikační proces.

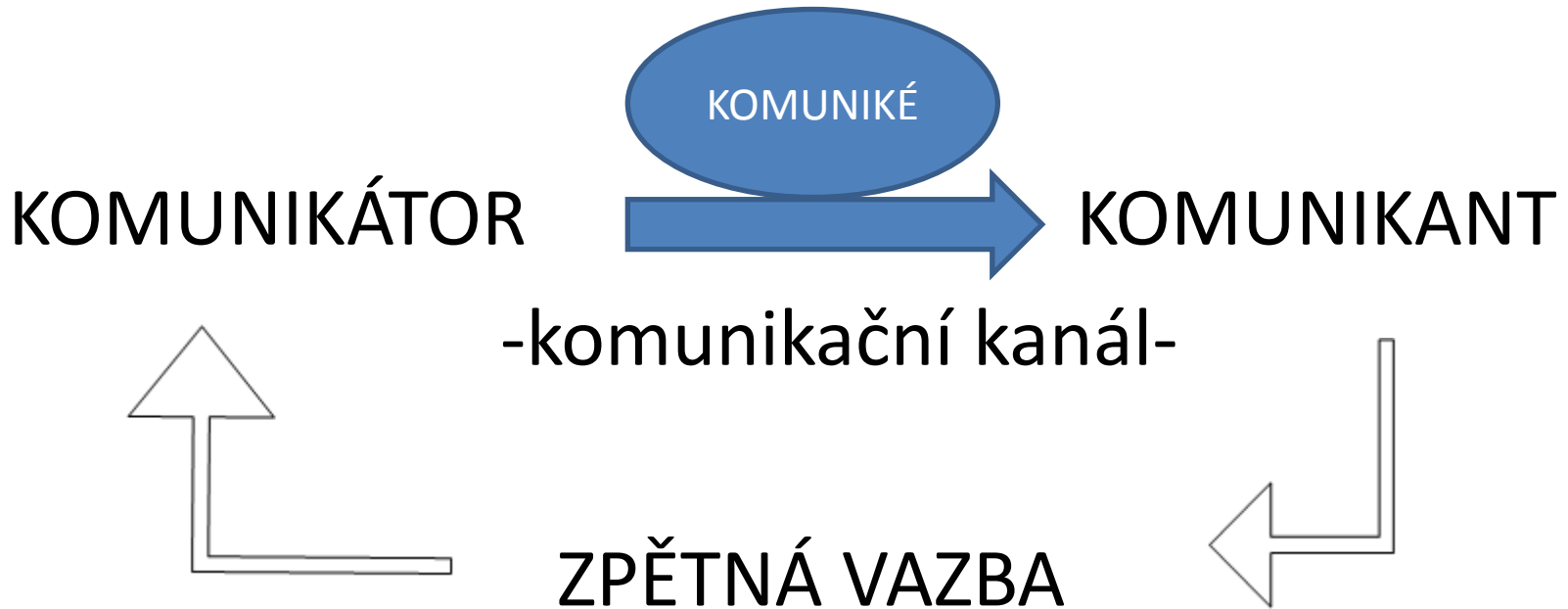
Jaké prostředky pro sdělení informace užívá verbální a neverbální komunikace?

Co je to komunikace?

Sociální komunikace je proces vzájemného dorozumívání - sdělování informací

Popište komunikační proces

Jaké prostředky pro sdělení informace užívá verbální a neverbální komunikace?

VERBÁLNÍ KOMUNIKACE

Slovo:

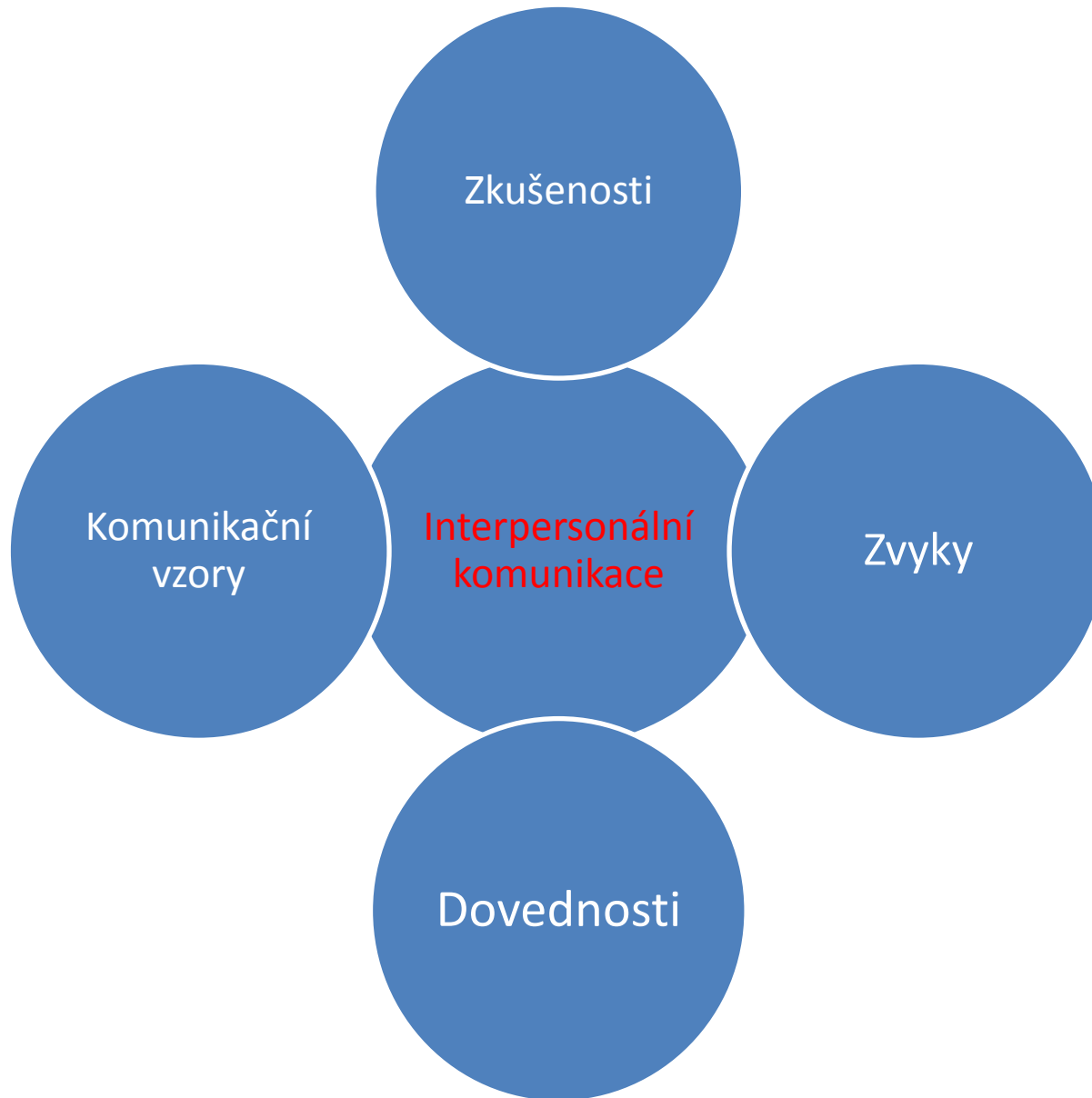
- ústně
- písemně
- zprostředkovaně
  - mail
  - telefon
  - internet

NEVERBÁLNÍ KOMUNIKACE

Řeč těla:

- zrakový kontakt
- mimika
- pantomimika
- gestika
- haptika
- posturologie
- proxemika

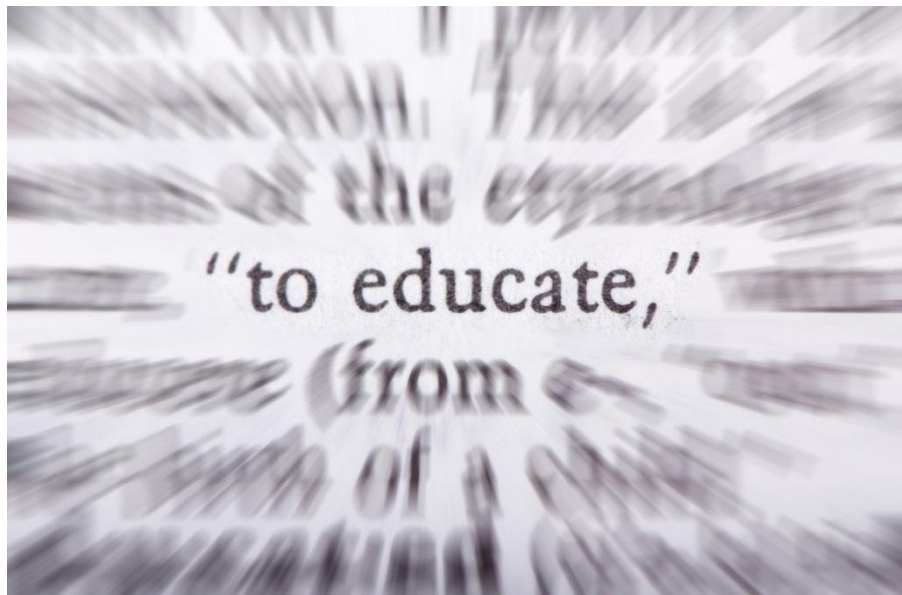
KOMUNIKACE

Verbální komunikace

Definice:

Verbální komunikace je dorozumívání prostřednictvím slov a znakových symbolů.

Verbální komunikace

- **Co** - obsah (komuniké)
- **Jak** - forma (jakým způsobem-strategie sdělení)
„znakové symboly“
  - **Kdy, kdo, proč, kde**
- **Očekávaná reakce** - zpětná vazba

Determinanty verbálního projevu

- Výstižnost - správná pojmenování, terminologie...
- Rychlost - vypovídá o znalosti problematiky
- Hlasitost - ovlivňuje ji povaha sdělení
- Pomlky - zdrženlivost, neznalost, špatné vyjadřování..

Determinanty verbálního projevu

- Výška hlasu a intonace - emocionálnost komunikátora, důraznost sdělení
- Slovní parazité - „ehm“, „takže“, „tedy“, „jakoby“..
- Délka projevu - úměrná povaze sdělení a situaci

Neverbální komunikace

Definice:

Neverbální komunikace jsou projevy, které vysíláme, aniž bychom použili slova.

Bývá označována jako :

„řeč těla“.

SLOŽKY NEVERBÁLNÍ KOMUNIKACE

Proxemika - vzdálenost

Intimní zóna (15/30cm-dotek)

Osobní zóna (45-70cm)

SLOŽKY NEVERBÁLNÍ KOMUNIKACE

Proxemika - vzdálenost

Sociální zóna (1,5-3m)

Veřejná zóna (5-8m a více)

SLOŽKY NEVERBÁLNÍ KOMUNIKACE

Proxemika - vzdálenost

Kromě vzdálenosti mezi komunikujícími hraje i významnou roli výše očí:

- Oči ve stejné výši- rovnoprávný vztah
- Převýšení očí- autoritativní postoj
- Oči v nižší úrovni- submisivní postoj

SLOŽKY NEVERBÁLNÍ KOMUNIKACE

Haptika - doteky

Senzitivita kůže - tlak, teplo, chlad, chvění, hrubost, hladkost, měkkost, bolest..

Sociální haptické zóny: ovlivněné kulturou (př. Muslimové, Evropané, Eskymáci)

Pozor na doteky v oblasti intimních partií!!!!

- ohleduplnost
- taktnost
- ochrana intimity

Odlišnosti v haptickém vnímání

Problémy s doteky

- Přecitlivělost
- Neuspokojenost
- Frustrace
- Akutní bolest
- Autisté

Zvýšená potřeba dotyků

- Staří lidé
- Chronická bolest
- Děti!!!

SLOŽKY NEVERBÁLNÍ KOMUNIKACE

Posturologie - postoj těla

Prosociální postoj

„přátelský postoj“:

- Čelem k druhému
- Ruce podél těla
- Dlaně otevřené..

Hostilní postoj

„nepřátelský postoj“:

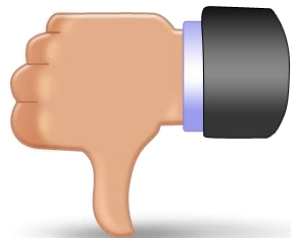
- Ruce v bok
- Překřížení končetin
- Ruce v pěst..

SLOŽKY NEVERBÁLNÍ KOMUNIKACE

Gestika, mimika

Gestika/kinezika

- Pohyby rukou/pohyby těla
- Typické pro kulturu
- Využití při cizojazyčnosti
- Znaková řeč

Mimika

- Obličejové výrazy, odraz emocí, utrpení, bolesti
- 7 základních výrazů:
  - štěstí
  - překvapení
  - strach
  - zlost
  - smutek
  - spokojenost
  - zájem

SLOŽKY NEVERBÁLNÍ KOMUNIKACE

Zrakový kontakt - pohled

- Zaměřenost pohledu
- Délka pohledu
- Četnost pohledu
- Průměr zornice
- Pootevření víček
- Mrkání
- Odklon víček...

Souhlasná a nesouhlasná komunikace

KONGRUENTNÍ

(SOUHLASNÁ)

KOMUNIKACE

verbální k. = neverbální k.

JE MI SMUTNO...

NEKONGRUENTNÍ

(NESOUHLASNÁ)

KOMUNIKACE

verbální k. X neverbální k.

CÍTÍM SE SKVĚLE...

Opakovací otázky

Definujte verbální komunikaci.

Vyjmenujte alespoň tři determinanty ovlivňující verbální projev.

Co jsou to „slovní parazité“?

Jaký druh komunikace je označován jako “řeč těla“?

Vyjmenujte jednotlivé komunikační zóny.

Na co musíme myslet při haptické komunikaci?

DĚKUJI ZA POZORNOST

Použité zdroje I.

- VÁGNEROVÁ, M. *Základy psychologie*.1.vyd. Karolinum: Praha,2004.ISBN 80-246—0841-3., s.356
- HAYESOVÁ, N. *Základy sociální psychologie*.5.vyd.Portál: Praha,2009.ISBN 970-80-7367-639-1.s.,166
- HOLEČEK, V., MIŇHOVÁ, J., PRUNNER, P. 2vyd. *Psychologie pro právníky*. Vyd. Aleš Čeněk, s.r.o., 2007.ISBN 978-80-7380-065-9.,s 351

Použité zdroje II.

- NAKONEČNÝ, M.: *Sociální psychologie*. 1.vyd. Praha:Academia, 1999.ISBN 80-200-0690-7.,s.287
- VENGLÁŘOVÁ, M., MAHROVÁ, G. *Komunikace pro zdravotní sestry*. 1.vyd.Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1262-8
- BARTOŠÍKOVÁ, I., JIČÍNSKÝ, V., JOBÁNKOVÁ, M., KVAPILOVÁ, J. *Kapitoly z psychologie pro zdravotnické pracovníky*. 1.vyd. Brno: IDVPZ, 2000. 203 s. ISBN 80-7013-288-4
- KŘIVOHLAVÝ, J. *Povídej-poslouchám*. 2. vyd. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2010. 135 s. ISBN 978-80-7195-405-7

Použité zdroje III.

- Všechny obrázky použité v prezentaci jsou kliparty Microsoft Office on-line
<http://office.microsoft.com>
- Všechna schémata: vlastní zdroj